

Valtiovarainministeriö

Lausuntopyyntö: VN/1068/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta; sisäministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa koskien luonnosta hallituksen esitykseksi valtion virkamieslain muuttamisesta. Sisäministeriötä pyydettiin huolehtimaan myös hallinnonalojensa kuulemisesta ja toimittamaan hallinnonalojensa lausunnot oman lausuntonsa ohella. Hallinnonalojen lausunnot ovat sisäministeriön lausunnon liitteenä.

Hallituksen esitysluonnoksesta sisäministeriö lausuu seuraavaa.

Hallituksen esitysluonnoksen tarkoituksena on toteuttaa eräitä virkamieslain ajankohtaisista muutostarpeita. Lisäksi toteutetaan eräitä teknisiä muutoksia lakiviittauksiin.

Sisäministeriö pitää lausuntopyynnön kohteena olevien muutosten voimaan saattamista ehdotetun mukaisessa aikataulussa kannatettavana ja tärkeänä. Muutokset vahvistavat virastojen henkilöresurssien hankinnan joustavuutta sekä organisaation mahdollisuuksia suojata tärkeitä intressejään. Lisäksi ne selkeyttävät ja yhtenäistävät valtionhallinnon ylimpään johtoon kuuluville laissa asetettuja velvoitteita tarkoituksenmukaisella tavalla.

Pykäläkohtaiset kommentit

Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyn virkamiehen vakinaistaminen ilman julkista hakumenettelyä (6 b § 1 mom.)

Ilman julkista hakumenettelyä vakinaistettavan määräaikaisen virkasuhteen kestoa koskevaa edellytystä ehdotetaan pidennettäväksi nykyisestä yli yhden vuoden kestosta koskemaan vain yli kaksi vuotta kestäneitä virkasuhteita. Säännös on yhteydessä valtiovarainministeriön antamassa ohjeessa virantäytössä noudatettavista periaatteista edellytettyyn julkisen haun käyttämiseen pitkissä, yli vuoden kestävässä, määräaikaisissa virkasuhteissa. Tarkoituksena on edelleen varmistaa, että ilman julkista hakumenettelyä vakinaistettavat määräaikaiset virkasuhteet olisivat sellaisia, jotka ovat olleet aikanaan julkisessa haussa.

Muutoksen tavoitteeksi on ilmoitettu sen mahdollistaminen, että määräaikaisia nimityksiä voitaisiin jatkossa tehdä nykyistä pidemmälle määräajalle myös ilman julkista hakumenettelyä. Esitysluonnoksen perustelujen mukaisesti –

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

295 480 171
358 295 480 171

916 044 635
+358 9 160 44635

kirjaamo@intermin.fi
www.intermin.fi

sekä valtiovarainministeriöltä saadun tiedon perusteella - tämä toteutuu niin, että valtiovarainministeriön ohjausta tulisi säännösmuutoksen voimaantulon kanssa samanaikaisesti muuttamaan siten, että myös julkista hakua edellytettäisiin jatkossa vasta yli kahden vuoden pituisissa määräaikaissa virkasuhteissa.

Vaikka ehdotetun muutoksen mukaisesti nyt puheena olevan vakinaistamisen edellytyksiä ehdotetaan säännöksessä tiukennettavaksi, kokonaisuutena kysymys on sisäministeriön mielestä tarpeellisesta muutoksesta. Sisäministeriössä ei ole epätavallista, että pitkäkestoisen projektiluonteisen kehittämis- tai hankintahankkeen toteutuminen vahvistuu vain lyhyehköllä varoitusajalla. Ehdotettu muutos mahdollistaisi nopean ja hallinnollisesti kevyen rekrytoinnin nykyistä pidempiin määräaikaisiin virkasuhteisiin organisaation muuttuvia resurssitarpeita tukien. Muutos on perusteltu.

Irtisanotun virkamiehen nimittäminen ilman julkista hakumenettelyä (6 b § 5 mom.)

Pykälään ehdotetaan uutta 5 momenttia, jonka mukaan virka voitaisiin täyttää haettavaksi julistamatta myös silloin, jos virkaan nimitetään irtisanomisajan kuluessa virkamies, joka on irtisanottu valtion toisesta virasta virkamieslain 27 §:n perusteella eli tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla.

Sisäministeriö kannattaa esitettyä muutosta. Muutos parantaa palvelussuhteen päättymistilanteessa virkamiehen mahdollisuutta työllistyä valtionhallinnon muihin tehtäviin.

Ehdotuksen mukaan pykälän 1 ja 5 momentteja ei sovellettaisi valtionhallinnon ylimpään johtoon eikä ministeriöiden ylempiin asiantuntijavirkoihin

Edellä sanottujen poikkeusten soveltamisalarajaus (6 b § 6 mom.)

Ehdotettu soveltamisalarajaus koskien tasavallan presidentin tai valtioneuvoston yleisistunnon nimittämistoimivaltaan kuuluvia virkoja on perusteltu, mutta alla oleva säännös on sanamuodoltaan hieman epäselvä

”Edellä 1 ja 5 momenteissa säädetty ei koske kuitenkaan virkoja, joissa nimittämistoimivalta kuuluu tasavallan presidentille tai valtioneuvoston yleisistunnolle.”

Sanamuodosta voi saada käsityksen, että valtionhallinnon ylimpiin virkoihin nimitetyillä ei olisi säännöksen uudessa 5 momentissa tarkoitettua muutosturvaa.

Valtiovarainministeriöstä saadun tiedon mukaan tämä ei kuitenkaan ole tarkoitus. Tarkoitus on rajata ulkopuolelle vain tilanteet, joissa irtisanotulla virkamiehellä täytettävä virka kuuluisi tasavallan presidentin tai valtioneuvoston yleisistunnon nimitystoimivaltaan. Sisäministeriö katsoo, että rajaus olisi selkeintä kirjoittaa ensimmäiseen ja viidenteen momenttiin esimerkiksi seuraavasti (ja samalla poistaa tarpeettomana ehdotus uudeksi kuudenneksi momentiksi):

1 mom.

” Työsopimussuhteisen tehtävän tai yli kaksi vuotta kestäneen määräaikaisen virkasuhteen tilalle perustettu, muu kuin tasavallan presidentin tai valtioneuvoston yleisistunnon nimitystoimivaltaan kuuluva virka, voidaan ensi kertaa täytettäessä täyttää virkaa haettavaksi julistamatta, jos virkaan nimitetään kyseistä tehtävää hoitava työntekijä tai kyseisessä määräaikaissa virkasuhteessa työskentelevä virkamies.

5. mom.

Muu kuin tasavallan presidentin tai valtioneuvoston yleisistunnon nimitystoimivaltaan kuuluva virka voidaan täyttää haettavaksi julistamatta

lisäksi, jos virkaan nimitetään irtisanomisajan kuluessa virkamies, joka on irtisanottu valtion toisesta virasta 27 §:n perusteella.”

Valtionhallinnon ylimmän johdon sidonnaisuusilmoitukset (8 a §)

Esityksen mukaan 8 a §:n mukainen velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuudet laajennettaisiin myös ministerin erityisavustajiin GRECO:n suositusten mukaisesti. Lisäksi pykälässä säädettäisiin tyhjentävästi niistä tiedoista, joita ilmoittamisvelvollisuus koskee, jolloin virkamiehellä itselleen ei olisi harkintavaltaa sen suhteen, mitä tietoja sidonnaisuusilmoituksessa annetaan ja voiko annettavilla tiedoilla olla merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa viran tai virkasuhteen tehtäviä.

Sisäministeriö kannattaa kyseisen ilmoituksen sisällön yhdenmukaistamista ehdotetulla tavalla. Sisäministeriö katsoo myös perustelluksi, että ilmoittamisvelvollisuus koskisi jatkossa ministerin erityisavustajia ottaen huomioon, että heillä on käytännössä pääsy lähes kaikkiin samoihin tietoihin, kun heidän esimiehenään toimivalla ministerillä.

Karenssisopimuksella sovittavan rajoitusajan enimmäispituus valtionhallinnon ylimmän johdon osalta (44 a §)

Karenssiajan enimmäispituus ehdotetaan pidennettäväksi 12 kuukauteen valtiohallinnon ylimmän johdon osalta (pois lukien erityisavustajat). Muutoksella virastot saavat mahdollisuuden varmistaa nykyistä paremmin, että palvelussuhteessa saadut merkittävät, salassa pidettävät tai julkisuutta muuten rajoittavien säännösten suojaamat tiedot ovat rajoitusajassa menettäneet merkityksensä niin, ettei niitä voida enää uudessa palvelussuhteessa hyödyntää.

Sisäministeriö pitää muutosta kannatettavana, mutta ei pidä perusteltuna rajata muutoksen soveltamisalaa. Tältä osin on huomattava, että työnantajalla on velvollisuus maksaa rajoitusajalta palkkaa vastaava korvaus, joten rajoituksen kohteena oleva virkamies tulee saamaan kohtuullisen korvauksen karenssisopimuksesta aiheutuvasta sidonnaisuudesta.

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Asiantuntija

Janne Juujärvi

Liitteet Poliisihallituksen lausunto
 Hätäkeskuslaitoksen lausunto

Jakelu VM Valtiovarainministeriö

Tiedoksi Ministeri Ohisalo
 Valtiosihteeri Parviainen
 Ministerin erityisavustajat
 SM/PO
 SM/PEO
 SM/MMO
 SM/RO
 SM/HKO

SM/KTY